

पारगड किल्ला, ता. चंदगड, जि. कोल्हापूर हे
राज्य संरक्षित स्मारक म्हणून घोषित करणेबाबत
प्राथमिक अधिसूचनेचा प्रस्ताव

महाराष्ट्र शासन
पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग
शासन निर्णय क्रमांक : रासंस्मा-२०२३/प्र.क्र.३१२/सां.का.३
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२
दिनांक : ०३ सप्टेंबर, २०२४

शासन निर्णय :-

पारगड किल्ला, ता. चंदगड, जि. कोल्हापूर हे राज्य संरक्षित स्मारक म्हणून घोषित करणेबाबत विहीत कार्यपद्धतीची प्रक्रिया पूर्ण झाली असल्याने व्यवस्थापक, शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, चर्नी रोड, मुंबई यांना या शासन निर्णयाद्वारे निदेश देण्यात येत आहेत की, या निर्णया सोबतची अंतिम अधिसूचना मराठी व इंग्रजी भाषेत महाराष्ट्र शासन सर्वसाधारण राजपत्र भाग-४ मध्ये प्रसिध्द करावी व सदर अधिसूचनेच्या ३० प्रती अपर मुख्य सचिव, सांस्कृतिक कार्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई व संचालक, पुरातत्व वस्तुसंग्रहालये संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांना पाठविण्यात याव्यात.

०२. संचालक, पुरातत्व व वस्तुसंग्रहालये संचालनालय यांनी सदरहू प्राथमिक अधिसूचनेची प्रत स्मारकाजवळ ठळक ठिकाणी लावण्याची व्यवस्था करावी. उपरोक्त प्राथमिक अधिसूचना प्रसिध्द झाल्याच्या तारखेपासून दोन महिन्यांच्या आत हरकती व सूचना मागवून त्याबाबत कार्यवाही करावी. तसेच सदर प्राथमिक अधिसूचना पुरातत्व व वस्तुसंग्रहालये संचालनालयाच्या संकेतस्थळावर तसेच विविध स्थानिक वर्तमानपत्रात प्रसिध्द करावी.

०३. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२४०९०३१७१५०१९८२३ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्र राज्याचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(नंदा राऊत)
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन.

प्रति,

व्यवस्थापक, शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, चर्नी रोड, मुंबई ४०० ००४.
संचालक, पुरातत्व व वस्तुसंग्रहालये संचालनालय, मुंबई.
सहायक संचालक, पुरातत्व विभाग, रत्नागिरी.

विभागीय आयुक्त, पुणे.
जिल्हाधिकारी, कोल्हापूर.
निवड नस्ती, सां.का.३

अधिसूचना

पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग,
मंत्रालय, मादाम कामा मार्ग,
हुतात्मा राजगुरु चौक, मुंबई ३२.
दिनांक : ०३ सप्टेंबर, २०२४.

महाराष्ट्र प्राचीन स्मारके :- क्रमांक: रासंस्मा-२०२३/प्र.क्र.३१२/सां.का.३,-

व पुराणवस्तुशास्त्र

विषयक स्थळे व अवशेष

अधिनियम, १९६०.

ज्याअर्थी सोबतच्या अनुसूचीत वर्णन केलेले प्राचीन व ऐतिहासिक स्मारक (यात यापुढे ज्याचा “असे स्मारक” असा निर्देश करण्यात आला आहे) हे संरक्षित स्मारक असावे असे शासनाचे मत आहे;

त्याअर्थी आता महाराष्ट्र प्राचीन स्मारके व पुराणवस्तुशास्त्रविषयक स्थळे व अवशेष अधिनियम १९६० (१९६१ चा महा.१२) या अधिनियमाच्या कलम ४, पोटकलम (१) अन्वये प्रदान केलेल्या अधिकारांचा वापर करुन महाराष्ट्र शासन याद्वारे उक्त स्मारक संरक्षित असल्याचे जाहिर करण्याच्या आपल्या इराद्याची दोन महिन्यांची नोटीस देत आहे;

उक्त स्मारकात हितसंबंध असलेल्या कोणत्याही व्यक्तीला, ही शासन अधिसूचना राजपत्रात प्रसिध्द झाल्याच्या तारखेपासून दोन महिन्यांच्या आत उक्त स्मारक राज्य संरक्षित स्मारक म्हणून घोषित करण्याच्या घोषणेस हरकत घेता येईल. आणि पूर्वोक्त मुदत संपण्यापूर्वी अशा प्रकारची कोणतीही हरकत मा. अपर मुख्य सचिव, सांस्कृतिक कार्य विभाग, मादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरु चौक, मंत्रालय, मुंबई ४०००३२ यांच्याकडे आल्यास शासन त्याचा विचार करील.

अनुसूची

स्थान : मौजे मिरवेल,
सर्व्हे/गट क्र.: २१

तालुका : चंदगड

जिल्हा : कोल्हापूर.

स्मारकाचे नांव

: पारगड किल्ला

मालकी

: महाराष्ट्र शासन (वन विभाग)

तपशील

: पारगड हा किल्ला छत्रपती शिवाजी महाराजांनी गोव्यातील पोर्तुगीजांच्या हालचालीवर लक्ष ठेवण्याकरिता इ.स. १६७४ साली बांधला. या गडाचा पहिला किल्लेदार म्हणून नरवीर तानाजी मालुसरे यांचा पुत्र रायबा मालुसरे यांचे नाव घेतले जाते. इ.स. १६८९ मध्ये औरंगजेबाचे पुत्र शहाजादा मुअज्जम व खवासखान यांनी पारगड किल्ल्यावर हल्ला केला होता. या युद्धात गडावरील तोफखान्याचे प्रमुख विठोजी धारातिर्थी पडले. विठोजी आणि त्यांच्या सती गेलेल्या धर्मपत्नी तुळसाबाई यांच्या समाध्या आजही गडावर आहेत.

संरक्षित करावयाच्या स्मारकाचे : १९.४३ हे. आर.

क्षेत्रफळ

संरक्षित करावयाचे एकूण

: क्षेत्रफळ १९.४३ हे. आर.

क्षेत्रफळ (स्मारकासह)

संरक्षित करावयाच्या क्षेत्राच्या

: पूर्व : गट क्र. २२;

चतुःसिमा

पश्चिम : गट क्र. २०;

उत्तर : गट क्र. २५;

दक्षिण : गट क्र. १७.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांचे आदेशानुसार व नावांने,

(नंदा राऊत)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन.

NOTIFICATION

Tourism and Cultural Affairs Department,
Mantralaya, Madam Cama Marg,
Hutatma Rajguru Chowk,
Mumbai – 400 032.
Date :- 3rd September 2024

Maharashtra Ancient :
Monuments and
Archaeological Sites
and Remains Act,
1960.

No: Rasansma 2023 / C.R.312 / Sanka3.-
Whereas the Government of Maharashtra is of the opinion that the ancient and historical monument described in the Schedule appended hereto (hereinafter referred to as “ the said monument”), should be a protected monument;

Now, therefore, in exercise of the powers conferred by sub-section (1) of section 4 of the Maharashtra Ancient Monuments and Archaeological Sites and Remains Act 1960, (Mah. XII of 1961), the Government of Maharashtra hereby gives two months notice of its intention to declare the said monument to be a protected monument;

Any person interested in the said monument may, within two months from the date of publication of this notification in the *Official Gazette*, may raise objection to the proposed declaration of the said monument to be a protected monument. Any such objections which may be received by the Additional Chief Secretary, Cultural Affairs Department, Mantralaya, Madam Cama Road, Hutatma Rajguru Chowk, Mumbai 400032, before the expiry of the aforesaid period of two months will be considered by the Government.

SCHEDULE

Locality: Mauje Mirvel , **Taluka :** Chandgad, **District:** Kolhapur.

Gat No.21.

Name of the monument : Pargad Fort.
to be protected

Ownership : Gat No. 21 : Government of Maharashtra Forest
Department

Particulars : Pargad fort was built by Chhatrapati Shivaji Maharaj in 1674 AD to monitor the movement of the Portuguese in Goa. Raiba Malusare, son of Narveer Tanaji Malusare, is named as the first Killedar of this fort. In 1689 A.D. Aurangzeb's sons Shahzada Muazzam and Khawas Khan attacked Pargad fort. In this battle, Vithoji the head of the artillery Martyred. The tombs of Vithoji and his wife, Tulsabai, who were Sati, are still standing in the fort.

Area of the monument: 19.43 Ha/Aar
to be protected

Total area (including : Total 19.43 Ha/Aar
the monument)
to be protected

Boundaries : East : Gat No. 22 ;
West : Gat No.20;
North : Gat No.25;
South : Gat No.17.

By order and in the name of the
Governor of Maharashtra,

(Nanda Raut)

Deputy Secretary to Government.